

RAADSVOORSTEL

Raadsvergadering	7 juli
Voorstelnummer	D879465
Datum raadsvoorstel	30 juni 2025
Portefeuillehouder(s)	M. ten Bruggencate
Commissie	Begeleidingscommissie Toekomst van Heiloo
Datum begeleidingscommissie	3 juli 2025
Toekomst van Heiloo	
Soort agendering	Besluitvorming
Agendapunt	
Team	Directie - Concernstaf
Opsteller	Axel Weggelaar
Datum B&W besluit	1 juli 2025
Bijlagen:	8

Onderwerp : **Verkenning bestuurlijke toekomstscenario's Heiloo**

Voorgesteld besluit

1. Het onderzoekskader 'Verkenning bestuurlijke toekomstscenario's Heiloo' vast te stellen;
2. Het Participatie- en communicatieplan vast te stellen;
3. Het voorgestelde ontwikkeltraject te doorlopen.

Geheimhouding

☐ Ja ☐ Nee

RAADSVOORSTEL

INLEIDING

Uw raad heeft tussen juli 2024 en februari 2025 een bestuurskrachtonderzoek laten uitvoeren. Dit onderzoek is gedaan om te toetsen of de gemeente nu en in de toekomst voldoende bestuurskrachtig is om maatschappelijke opgaven het hoofd te kunnen bieden.

Het onderzoek is uitgevoerd door Partners+ Pröpper. Een begeleidingscommissie met een afvaardiging vanuit uw raad heeft het onderzoek deze maanden begeleid. Op 6 maart 2025 is het eindrapport "Gemeente Heiloo Bestuurskrachtontwikkeling" opgeleverd. Uit het onderzoek blijkt dat de gemeente Heiloo onvoldoende bestuurskrachtig is om de uitdagingen van de toekomst aan te kunnen. Op 15 april jl. heeft in een raadscommissie de behandeling van het rapport plaatsgevonden.

Op 27 mei jl. heeft uw raad besloten om het college een opdracht te geven een onderzoekskader op te leveren, uiterlijk 1 juli, voor een objectieve verkenning naar drie toekomstscenario's;

- o Bestuurlijke fusie met een of meer BUCH-gemeenten
- o Voortzetting samenwerking binnen huidige BUCH-organisatie
- o Volledig zelfstandig doorgaan als gemeente Heiloo

Uw raad heeft het college de opdracht gegeven om met betrokkenheid en regie van de begeleidingscommissie Toekomst van Heiloo dit traject vorm te geven. De begeleidingscommissie heeft bouwstenen aangeleverd voor dit traject. Uw raad behoudt de eindverantwoordelijkheid voor de besluitvorming.

Naast het onderzoekskader kreeg het college ook de opdracht om een communicatie- en participatietraject voor te bereiden voor de verkenning van de toekomstscenario's, te starten voor de zomer van 2025. Bovendien ontving het college de opdracht om uiterlijk 1 juli een voorstel op te leveren voor het faciliteren – in samenwerking met de griffie – van een traject voor raad en college gericht op kwaliteitsverbetering van de bestuurlijke besluitvorming.

In dit voorstel vindt u de volgende zaken achtereenvolgens terug;

- A. Onderzoekskader 'Verkenning bestuurlijke toekomstscenario's Heiloo'
- B. Participatie- en communicatieplan
- C. Voorstel ontwikkeltraject kwaliteit bestuurlijke besluitvorming voor raad en college

INVLOED KADERS OP KEUZERUIMTE

Het onderzoekskader geeft richting aan de objectieve verkenning naar de drie verschillende bestuurlijke toekomstscenario's; een bestuurlijke fusie met een of meerdere BUCH-gemeenten, voortzetting van BUCH samenwerking en zelfstandigheid.

Met de opbrengsten van dit onderzoek, de participatie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in Heiloo, verkennende gesprekken en het rapport van Partners + Pröpper kan uw raad een weloverwogen keuze maken welke vorm van samenwerken het beste past bij de toekomst van Heiloo. Op basis van de gesprekken met de begeleidingscommissie Toekomst van Heiloo vertaalt het college de genoemde scenario's in te onderzoeken concrete varianten:

- bestuurlijke fusie met de vier BUCH-gemeenten
- bestuurlijke fusie met drie van de vier BUCH-gemeenten:
Uitgeest, Castricum en Heiloo EN Bergen, Castricum en Heiloo
- bestuurlijke fusie met twee van de vier BUCH-gemeenten:
Bergen-Heiloo EN Castricum-Heiloo
- voortzetting samenwerking binnen de BUCH-organisatie (met evt. uittreden van Uitgeest)
- volledig zelfstandig doorgaan als gemeente Heiloo

Het traject richt zich erop dat uw raad eind 2025 een besluit kan nemen. Afhankelijk van het uw voorkeursscenario gaat het dan om een besluit over:

- Uittreding uit de BUCH-samenwerking en investering in een eigen organisatie (bij volledig zelfstandig doorgaan als gemeente Heiloo)
- Voortzetting van de samenwerking binnen de BUCH-organisatie
- Het voornemen tot herindeling, incl. het benoemen van de beoogde partnergemeenten en een opdracht aan het college om samen met de beoogde partnergemeenten een herindelingsontwerp te ontwikkelen incl. de daarvoor benodigde middelen (in geval van bestuurlijke fusie)

TOELICHTING OP HET VOORSTEL

Uw raad heeft het college de opdracht gegeven om in het kader van de toekomst van Heiloo en daarmee samenhangend de bestuurskracht van Heiloo met drie voorstellen te komen:

- A. Onderzoekskader
- B. Communicatie- en participatieplan
- C. Voorstel ontwikkeltraject kwaliteit bestuurlijke besluitvorming voor raad en college

A. Toelichting op het Onderzoekskader

Uw raad heeft het college gevraagd de bestuurlijke toekomstscenario's op een ordentelijke en met elkaar vergelijkbare wijze te presenteren zodat uw raad vervolgens de scenario's ten opzichte van elkaar kan wegen en beoordelen.

Het college heeft op basis van het raadsvoorstel van 27 mei jl. van de gemeenteraad en gesprekken ter voorbereiding op dit onderzoekskader met externe partijen, BUCH partners en werkorganisatie een nadere uitwerking gemaakt op de onderzoekscriteria.

De vijf onderzoekscriteria die door het college worden onderzocht zijn:

1. *Financiële aspecten*
Het financiële criterium geeft inzicht in het financiële perspectief per verschillend toekomstscenario voor de gemeente Heiloo en haar inwoners. Het doel van deze analyse is het in kaart brengen van de financiële positie, risico's, kwetsbaarheden en kansen van de onderscheiden toekomstscenario's van Heiloo.
2. *Organisatorische aspecten*
Het organisatorische criterium geeft inzicht in hoe de organisatie er per verschillend toekomstscenario voor de gemeente Heiloo uitziet.
3. *Voorzieningenniveau*
Het voorzieningenniveau criterium geeft inzicht in het voorzieningenniveau van de gemeente per verschillend toekomstscenario. Welke gevolgen kunnen de scenario's

hebben voor het behoud van de voorzieningen in Heiloo (sport, cultuur en sociaal netwerk)?

4. *Niveau van dienstverlening door de gemeente*

Het dienstverleningscriterium geeft inzicht in het niveau van dienstverlening per verschillend toekomstscenario. Welke gevolgen kunnen de scenario's hebben voor het niveau van dienstverlening in Heiloo?

5. *Juridische en overige aspecten*

Het juridische criterium geeft inzicht in de juridische aspecten van de toekomstscenario's. Zijn er juridische verplichtingen en/of belemmeringen (waaronder specificering van uittredingsbepalingen Gemeenschappelijke regelingen) bij de toekomstscenario's van Heiloo?

B. Toelichting op het Participatie- en communicatieplan

Participatie en communicatie vormen een essentieel onderdeel om tot besluitvorming over de toekomst van Heiloo te komen. Hiervoor is een apart Participatie- en communicatieplan geschreven die u als bijlage 1 terugvindt bij het voorstel Verkenning toekomstscenario's Heiloo. Uw raad heeft het college de opdracht gegeven een externe partij in te schakelen om dit proces te begeleiden en geeft het volgende kader mee:

Doelstelling is om de inwoners volledig mee te nemen op de criteria en overwegingen in het kader van de scenarioverkenning. Duidelijk te maken wat we willen bereiken met het participatieproces (bijv. ophalen van zorgen, ideeën en waarden). Tot slot dat er met het opleveren van een communicatie- en participatieplan en ondersteuning van een externe partij er geen discussie kan ontstaan over het gevoerde participatietraject.

Uw raad heeft de opdracht gegeven om de communicatie voor de zomer al op te starten gericht op het informeren van inwoners en mee te nemen in proces. In de maand september wordt een online inwonersconsultatie (met aansprekende campagne) gestart. Daarnaast zullen er drie verdiepende gesprekken gevoerd worden met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. De begeleidingscommissie Toekomst van Heiloo wordt actief betrokken bij het ontwerp en inrichting van dit participatietraject. In oktober zullen de resultaten van het participatietraject aan uw raad worden gerapporteerd.

C. Toelichting op voorstel ontwikkeltraject kwaliteit bestuurlijke besluitvorming

Uw raad heeft het college de opdracht gegeven een voorstel uit te werken voor een traject gericht op het versterken van bestuurlijke besluitvorming en op de samenwerking tussen raad en college (zie bijlage 3). Centraal in het traject staan: kwaliteit, transparantie, heldere rollen, opdrachtgeverschap en onderlinge omgangsvormen. Daarnaast worden de aanbevelingen over de bestuurlijke aansturing uit het bestuurskrachtrapport en het eerdere onderzoek van Teunisse betrokken. Het gaat in dit ontwikkeltraject nadrukkelijk om de opdrachtgevende rol van het gemeentebestuur en niet om de interne werkwijze van de ambtelijke organisatie.

DOOR HET COLLEGE OVERWOGEN ALTERNATIEVEN

In het participatietraject is gekozen voor een online inwonersconsultatie (met aansprekende campagne) en verdiepende gesprekken. Niet gekozen is om een burgeradviesraad in het leven te roepen. Een burgeradviesraad zou een gelote groep inwoners van 50-70 inwoners zijn die een representatieve afspiegeling vormt van de bevolking van de Heiloo. Vanwege de kosten van een dergelijke vorm (circa € 55-60.000) is deze vorm nu niet in dit plan opgenomen.

REGIONALE SAMENWERKING EN COULEUR LOCALE

Bij het opstellen van het onderzoekskader is voor de vergelijkbaarheid ook gekeken naar onderzoeksopzetten de andere twee BUCH-gemeenten die op dit moment ook in het proces zitten van onderzoek naar hun bestuurlijke toekomst.

In de raad van Uitgeest is onlangs een voorstel besproken en vastgesteld over het onderzoekskader voor verdiepend onderzoek naar de bestuurlijke toekomstscenario's in Uitgeest. Bovendien vindt in Castricum een vergelijkbare verkenning plaats, met eveneens behoefte aan een onderzoekskader. Ons college ziet dat hier deels vergelijkbare vragen worden gesteld als in Heiloo. Vanuit efficiency en gezien het grote belang van vergelijkbaarheid van de onderzoeksresultaten tussen Uitgeest, Castricum en Heiloo wordt waar het goed past voor de criteria vanuit uw raad gebruik gemaakt van deze overeenkomsten. Zie ook het onderzoekskader van Uitgeest (bijlage 2).

RISICO'S

Met voorliggend raadsbesluit is het college in staat zorgvuldig en ook vaart te maken met dit proces. Indien u het onderzoekskader 'Verkenning bestuurlijke toekomstscenario's Heiloo', Participatie- communicatieplan en het voorgestelde ontwikkeltraject niet vaststelt dan vertraagt dit de planning van uw opdracht zoals besloten in uw raad van 27 mei jongstleden.

FINANCIËN

Voor de uitvoering van deze verkenning naar de bestuurlijke toekomstscenario's voor Heiloo is door uw raad een budget vrijgemaakt van maximaal € 100.000.

Daarnaast zal het college een projectleider inhuren om de opdrachten uit dit voorstel, die bij verschillende gespecialiseerde bureaus uitgezet gaan worden, te coördineren. Dit zal ten laste komen van een kostenplaats van het college en wordt opgenomen in de tweede Firap.

DUURZAAMHEID

Niet van toepassing.

PARTICIPATIE

Zie het Participatie- en communicatieplan in bijlage 1. Zie tevens de toelichting op het Participatie- en communicatieplan in dit raadsvoorstel onder Toelichting op het voorstel.

UITVOERING, PLANNING EN ORGANISATIE

A. *Onderzoekskader*

De onderzoeksresultaten worden op 1 oktober 2025 (streefdatum) opgeleverd.

B. *Participatie- en communicatieplan*

Juni

- Selecteren externe partij, voorbereiden kader en uitvoering

Juli

- Vaststellen kader en start met de communicatie over het 'waarom' en het participatieproces

Augustus

- Afstemming met begeleidingscommissie over inwonerenquête en participatie

September

- Uitzetten enquête, roadshow, verdiepende gesprekken, verwerken van de uitkomsten

Oktober

- Oplevering rapportage en terugkoppeling aan de gemeenteraad

C. Voorstel ontwikkeltraject kwaliteit bestuurlijke besluitvorming voor raad en college

In de periode van september-december vinden 4 bijeenkomsten plaats. Het overdrachtsdocument wordt in de periode december 25-maart 26 gemaakt en opgeleverd.

BIJLAGEN

Bij het voorstel Verkenning bestuurlijke toekomstscenario's Heiloo zijn 6 bijlagen gevoegd:

1. Participatie- en communicatieplan
2. Onderzoekskader Uitgeest
3. Aanbod bouwstenen traject verbetering bestuurlijke besluitvorming
4. Offerte traject bestuurlijke besluitvorming (vertrouwelijk)
5. Voorbeeld overdrachtsdocument Hoorn (vertrouwelijk)
6. Voorbeeld overdrachtsdocument Utrecht (vertrouwelijk)
7. Belangrijke elementen uit het bestuurskrachtonderzoek P+P tbv de verkennende gesprekken
8. Raadsbesluit

ACHTERLIGGENDE DOCUMENTEN

Geen andere achterliggende documenten.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Heiloo

J. van den Beij-Veenstra
gemeentesecretaris

M. ten Bruggencate
burgemeester